

Programa de Diversificació Curricular

Districte de Nou Barris

Curs 2013-14

Octubre 2014

Els programes de diversificació curricular

Els programes de diversificació curricular tenen com a finalitat afavorir l'alumnat que ho requereixi perquè pugui assolir els objectius i les competències bàsiques de l'etapa i obtenir el títol de graduat en educació secundària obligatòria mitjançant una organització de continguts i matèries del currículum diferent a l'establerta amb caràcter general i una metodologia específica i personalitzada.

La participació en les activitats previstes en aquests programes es presenta als alumnes com una oportunitat per millorar els seus aprenentatges i assolir les competències bàsiques i, per tant, requereix el compromís d'aprofitar l'oportunitat que se'ls ofereix.

Els centres organitzen els programes de diversificació curricular per a l'alumnat que necessita una organització diferenciada de l'establerta amb caràcter general en el centre, pel que fa als continguts i als criteris d'avaluació. L'objectiu d'aquests programes és que assoleixin els objectius i competències bàsiques de l'etapa i, així, posar al seu abast l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria.

Aquests programes comporten una organització curricular diferent i, eventualment, un horari de permanència al centre també diferent, ja sigui perquè comparteixen l'escolaritat ordinària amb altres activitats externes al centre, o perquè els centres organitzen altres activitats en altres espais.

Es poden establir convenis amb ajuntaments, ens locals i altres institucions per al desenvolupament dels programes que comportin la realització d'activitats fora del centre, que en cap cas no podran ser de tipus laboral o professional.

La tutoria de l'alumnat d'aquest programa es planifica i es fa de manera personalitzada i contínua i compta amb assessorament psicopedagògic especialitzat.

L'avaluació dels alumnes que cursen un programa de diversificació curricular té com a referent el sentit general de la programació (les competències bàsiques i els objectius de l'educació secundària obligatòria), així com els criteris d'avaluació específics del programa.

L'avaluació del procés d'aprenentatge d'aquest alumnat, com la de la resta d'alumnes del centre, és contínua i, alhora, global i diferenciada segons els diferents àmbits, projectes interdisciplinaris i matèries del programa. Quan el progrés de l'alumne no respongui als objectius previstos en el programa de diversificació curricular corresponent, es prendran les mesures educatives pertinents. L'avaluació es realitza pel conjunt del professorat que imparteix ensenyaments a l'alumnat del programa, coordinats per la persona responsable de la tutoria. Les decisions derivades de l'avaluació es prenen de forma col·legiada, d'acord amb allò que, per a aquests programes, es determini en el projecte educatiu.

El professorat del programa ha d'aportar la informació corresponent a les activitats que l'alumne desenvolupa i el professorat dels grups ordinaris la informació corresponent a les activitats que desenvolupi amb el seu grup-classe. El professorat del programa ha de fer un seguiment individualitzat de l'activitat de cadascun dels alumnes i disposar d'un registre de l'evolució dels seus aprenentatges. Així mateix, atès el necessari compromís que s'ha d'establir amb els alumnes en relació amb la seva participació en el programa de diversificació curricular com una oportunitat per a la millora dels seus aprenentatges i de les competències bàsiques, caldrà que l'autoavaluació dels alumnes mateixos esdevingui un element clau en el seu procés d'avaluació. Cal incidir especialment en hàbits i valors com l'assistència regular a classe, la puntualitat, la correcció en el tracte amb els altres, la responsabilitat, l'ordre, la constància i la iniciativa. El centre ha de determinar el professorat que farà el seguiment de l'alumnat que faci activitats pràctiques fora del centre.

Els centres dissenyen els programes de diversificació curricular amb la finalitat de facilitar l'assoliment dels objectius i les competències bàsiques de l'etapa i l'obtenció del graduat en educació secundària obligatòria. Amb aquesta finalitat, apliquen una metodologia didàctica funcional i una organització dels continguts i les activitats d'aprenentatge globalitzada, així com incorporen les TIC com a eina d'aprenentatge de les matèries.

Es procurarà reduir el nombre de professors de tal manera que un mateix professor imparteixi continguts de més d'una matèria, si és possible, de forma interdisciplinària i fomentant el treball cooperatiu.

Els programes de diversificació curricular especifiquen:

- Principis pedagògics, metodològics i d'organització
- Criteris i procediments d'assignació de l'alumnat
- Criteris organitzatius (d'agrupament d'alumnes, espais, horaris i utilització de recursos materials)
- Programació didàctica dels àmbits
- Programació didàctica de les matèries no integrades en àmbits (concreció d'objectius, continguts i criteris d'avaluació)
- Criteris d'acreditació per a l'alumnat
- Criteris i procediments per a l'avaluació i revisió del programa de diversificació curricular

Els programes s'estructuren en tres àmbits:

Àmbit de caràcter lingüístic i social

Inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de ciències socials, geografia i història, educació per a la ciutadania i els drets humans, llengua catalana, llengua castellana i, en el seu cas, la primera llengua estrangera.

Àmbit científic i tecnològic

Inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de matemàtiques, ciències de la naturalesa i tecnologia.

Àmbit pràctic

Consistent en activitats estructurades de caràcter pràctic i funcional que promoguin l'adquisició de les habilitats personals necessàries per a la vida adulta i professional. Alhora es desenvoluparan activitats que contribueixin a l'orientació professional dels alumnes. Inclourà activitats relacionades amb el currículum de l'ESO i específiques del programa. Es poden establir convenis amb ajuntaments, ens locals i altres institucions per al desenvolupament de l'àmbit pràctic dels programes de diversificació curricular que comportin la realització d'activitats fora del centre; activitats que en cap cas podran ser de tipus laboral o professional.

Si bé els programes de diversificació curricular s'estructuren en els àmbits descrits anteriorment, es poden desenvolupar per mitjà de projectes interdisciplinars que contemplin agrupaments de les diferents matèries.

A tall orientatiu, l'horari del programa de diversificació curricular, d'un total de 30 hores, s'ajusta als criteris següents:

- Tutoria: 1 a 2 hores
- Matèries del currículum a l'aula ordinària: 5 a 7 hores
- Matèries específiques organitzades entorn dels àmbits: 11 a 13 hores
- Àmbit pràctic: 10 a 12 hores

L'alumnat obtindrà el títol de graduat en educació secundària obligatòria si supera tots els àmbits i matèries que integren el programa. Atès el caràcter global de l'avaluació, també poden obtenir aquest títol aquells alumnes que, havent superat els tres àmbits, tinguin avaluació negativa d'una o dues matèries, excepcionalment tres, sempre que a criteri de l'equip docent hagin assolit les competències bàsiques i els objectius de l'etapa.

Informació extreta de

<http://www.xtec.cat/web/curriculum/diversitat/centreseducatius/suports/pdc>

El programa de diversificació curricular de Nou Barris

Origen

La idea d'iniciar un programa de diversificació curricular al districte de Nou Barris va sorgir fa tres anys de la inspecció d'educació de la zona per tal de buscar estratègies que afavorissin l'èxit escolar a l'alumnat dels últims cursos de l'ensenyament obligatori i que es trobaven en risc d'abandonament escolar.

En el marc del Pla a favor de l'èxit escolar, aprovat pel Consell de Direcció del Consorci d'Educació el 16 de novembre de 2012, s'inicia un Pla d'actuació prioritària al districte de Nou Barris, i es concreta la proposta conjuntament entre la Inspecció d'Educació i la Direcció de Centres del Consorci d'Educació de Barcelona. De forma paral·lela, s'estableixen els contactes amb el districte de Nou Barris per tal de fer-los participants del projecte en l'organització de l'àmbit pràctic.

En concret, els objectius del programa són:

- Evitar el fracàs escolar i l'abandonament prematur, adequant l'oferta educativa.
- Atendre l'alumnat de manera més ajustada a les competències i qualitats personals: accedir a currículum de l'ESO, acreditar segons objectius generals i competències bàsiques
- Crear un bon clima de treball: convivència, respecte, tolerància
- Potenciar valors com responsabilitat, compromís personals i grupal, superació i esforç.
- Millorar habilitats socials. Establir processos de millora d'autoconcepte i autoestima.
- Desvetllar interessos formatius i professionals.
- Impulsar la continuïtat dels estudis postobligatoris

A finals del primer trimestre del curs 2012-13 es presenta el programa a cinc instituts públics del districte a partir dels següents criteris de selecció:

- Centres públics d'ensenyament secundari
- Centres amb un mínim de dues línies d'ESO
- Centres amb un percentatge elevat d'alumnes amb risc d'abandonament escolar

Els cinc centres que compleixen aquests criteris i que han format part de la primera edició d'aquest projecte són els següents:

Institut Barcelona Congrès
Institut Galileu Galilei
Institut La Guineueta
Institut Pablo Ruiz Picasso
Institut-Escola Roquetes

Durant el segon trimestre del curs 2012-13 s'organitza una sessió de treball amb els centres seleccionats per tal de conèixer l'experiència de diversificació curricular de l'Institut Baix Montseny. Es defineixen dos grups de treball, un de l'àmbit curricular i un de l'àmbit pràctic, amb professorat dels centres seleccionats.

En el tercer trimestre del curs 2012-13 es duu a terme un pilotatge de l'àmbit pràctic, que consisteix en la realització d'estades formatives en entitats i empreses del districte per part de diversos alumnes dels instituts. També es va desenvolupar el projecte interdisciplinar que

contenia els continguts i les activitats a treballar durant el primer trimestre del curs següent dels àmbits lingüístico-social i científico-tecnològic.

El programa de diversificació curricular de Nou Barris ha començat en els cinc instituts el primer trimestre del curs 2013-14. La realització d'aquest ha estat possible gràcies a la feina conjunta que s'ha dut a terme de forma constant i coordinada entre el Consorci d'Educació de Barcelona, el Districte de Nou Barris, la Inspecció d'Educació i els centres educatius.

Referents normatius

El programa de diversificació curricular de Nou Barris segueix els següents referents normatius:

Llei 12/2009 d'educació

Article 52 Currículum

j) Permetre una organització flexible, diversa i individualitzada de l'ordenació dels continguts curriculars, especialment als ensenyaments obligatoris, que faci possible una educació inclusiva.

Article 59 Educació secundària obligatòria

4. L'ordenació de l'educació secundària obligatòria ha d'establir programes de diversificació curricular orientats a la consecució de la titulació. Aquests programes poden comprendre activitats regulars fora dels centres, en col·laboració, si escau, amb les administracions locals, i s'han de portar a terme amb les mesures de garantia que es determinin per reglament.

Article 97 Àmbit de l'autonomia pedagògica

1. Els centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya exerceixen l'autonomia pedagògica, a partir del marc curricular establert, i poden concretar els objectius, les competències bàsiques, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació.

4. Les opcions pedagògiques dels centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya s'han d'orientar a donar resposta a les necessitats dels alumnes, amb la finalitat que assoleixin les competències bàsiques i el màxim aprofitament educatiu, d'acord amb llurs possibilitats individuals. Aquestes opcions s'han d'incorporar al projecte educatiu i s'han de revisar periòdicament.
5. En els centres públics, correspon a la direcció de cada centre impulsar i liderar l'exercici de l'autonomia pedagògica.

Decret 102/2010 - Autonomia centres educatius

Article 14 Concrecions del currículum i mesures organitzatives associades

1. La concreció dels currículums dels diferents ensenyaments a què fa referència l'article 5.1.c) té la finalitat prioritària de garantir l'assoliment de les competències bàsiques i les específiques de cada currículum, així com la consecució de l'excel·lència en un context d'equitat, i pot comportar la incorporació d'objectius addicionals i l'adopció de mesures organitzatives i de gestió específiques.
2. Les mesures esmentades a l'apartat anterior poden afectar variables com l'ús del temps i dels espais, l'agrupament de l'alumnat i els criteris d'assignació de docència al professorat, l'ús dels recursos didàctics, la utilització de la biblioteca escolar i la formació del professorat i d'acord amb el que determinin els decrets d'ordenació curricular aplicables, la distribució de les àrees i matèries per cicles o cursos.

Article 16 Projectes d'innovació pedagògica i curricular

1. Els centres poden desenvolupar projectes d'innovació pedagògica i curricular, d'acord amb el seu projecte educatiu, amb l'objectiu d'afavorir la millora de la qualitat del servei educatiu que presten i, en particular, la millora dels resultats educatius.
2. Els projectes es poden referir a un o més centres i poden comportar, a més de les vinculacions que escaigui amb els ens locals, vinculacions amb la universitat, amb els sectors econòmics o amb altres organitzacions.

Article 17 Estratègies didàctiques pròpies del centre

1. En la concreció i desenvolupament del currículum, que s'ha de recollir en el projecte educatiu, els centres poden implantar estratègies didàctiques pròpies que requereixin una organització horària de les matèries diferent de l'establerta amb caràcter general, amb l'objectiu fonamental de millorar els resultats educatius de l'alumnat i els processos d'ensenyament i aprenentatge. En aquestes estratègies s'hi entenen compresos els projectes didàctics propis prèviament autoritzats.

Disseny del programa

En el disseny del programa s'han tingut en compte els aspectes següents:

- Principis pedagògics, metodològics i d'organització
- Criteris i procediments d'assignació de l'alumnat
- Criteris organitzatius (d'agrupament d'alumnes, espais, horaris i utilització de recursos materials)
- Programació didàctica dels àmbits
- Criteris d'acreditació per a l'alumnat

El programa se centra en alumnes de 3r i 4t d'ESO amb les característiques següents:

- Dificultats generalitzades d'aprenentatge
- Baix nivell de competències
- Desmotivació escolar
- Poques expectatives d'èxit
- Alta probabilitat d'abandonament escolar

Els alumnes que participen en el programa han de tenir un pla individualitzat (PI).

Aspectes organitzatius

L'organització del programa forma part de les mesures d'atenció a la diversitat del centre. Cal que estigui aprovat per consell escolar i que s'incorpori al Projecte Educatiu de cada centre. L'estructura del programa segueix l'esquema següent:

L'àmbit pràctic té una assignació horària de 10 hores, que suposen un terç de l'horari lectiu de l'alumne i es realitzen en horari de matí els dimarts i els dijous. Aquest àmbit consisteix en estades en entitats del districte en què els alumnes se centren en l'adquisició d'habilitats personals necessàries per a la vida adulta i professional. S'han creat diferents perfils d'estades que inclouen diversos sectors: comerç, administració, serveis, manteniment,...

L'àmbit lingüístico-social i científic-tecnològic té una assignació horària de 12 hores. Aquest àmbit es treballa a partir de projectes interdisciplinars. En la majoria dels casos, aquests projectes giren al voltant d'un taller pràctic, que forma part del programa Èxit 2 del Consorci d'Educació de Barcelona, al qual s'ha elaborat un recobriment curricular a partir dels objectius i continguts de les diferents matèries de l'ESO.

La resta d'hores lectives de l'alumnat es realitzen en el grup ordinari a criteri de cada centre. Si cal, s'han fet adaptacions de les programacions ordinàries. En aquestes hores està inclosa la tutoria individual continuada i l'assessorament psicopedagògic.

Avaluació de l'alumnat

L'avaluació d'aquests alumnes té com a referent la programació i els criteris d'avaluació del programa de diversificació curricular, que estan inclosos en el pla individual (PI) que té cada alumne que participa en aquest programa.

L'avaluació és global, continuada i diferenciada per àmbits i matèries. Es té en compte l'autoavaluació de l'alumnat i té com a objectiu últim la graduació en educació secundària obligatòria.

Trimestralment els centres elaboren un informe qualitatiu d'avaluació i l'informe generat per SAGA. La qualificació d'aquests alumnes es fa a partir dels criteris següents:

Àmbit pràctic: màxim 40%

Àmbit curricular: màxim 60%

Activitats amb grup ordinari: màxim 30%

Informació complementària

Es pot consultar informació complementària de l'organització d'aquest projecte en les presentacions que s'han elaborat al llarg del curs i en els materials desenvolupats pels dos grups de treball (àmbit curricular i àmbit pràctic).

Avaluació del programa de diversificació curricular de Nou Barris

L'obtenció de la informació per avaluar aquest programa s'ha obtingut de la següent manera:

Àmbit pràctic

- Dades quantitatives obtingudes a partir d'un qüestionari respost pels cinc instituts participants en relació a l'àmbit pràctic.
- Dades quantitatives obtingudes a partir d'un qüestionari respost per les entitats i empreses participants en relació a l'àmbit pràctic
- Dades qualitatives aportades per la inspecció d'educació i la direcció de centres del CEB

Àmbit curricular

- Dades quantitatives obtingudes a partir d'un qüestionari respost pels cinc instituts participants en relació a l'àmbit curricular.
- Dades qualitatives aportades per la inspecció d'educació i la direcció de centres del CEB

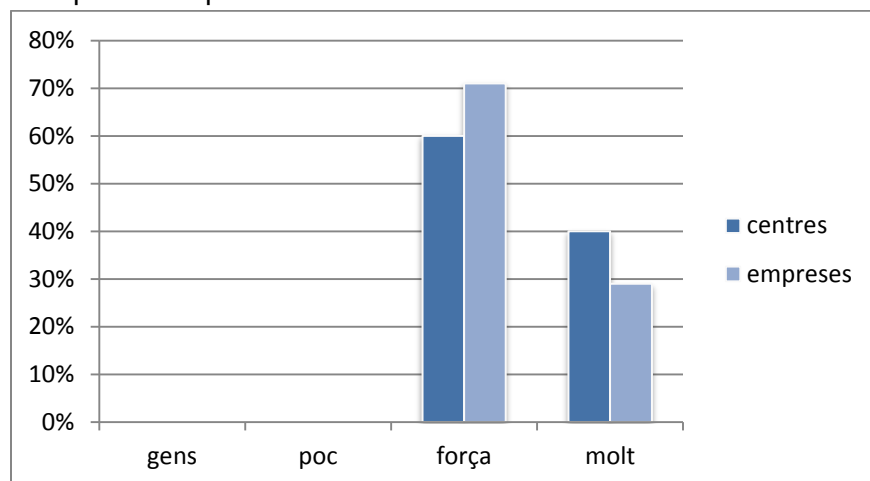
A més a més, es compta amb la informació aportada pels centres i el Pla Jove de Nou Barris sobre els resultats (promocions i graduacions) i les orientacions realitzades.

El model d'avaluació que s'ha fet servir és l'elaborat per la Inspecció educativa i la Direcció de centres per als *Programes en aliança amb el territori*

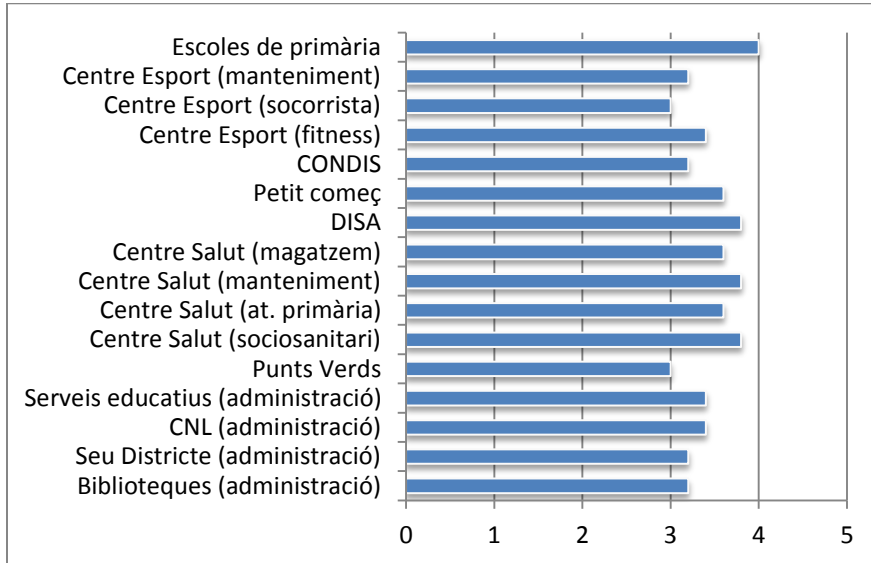
Dimensió: Qualitat intrínseca del programa

Contingut del programa

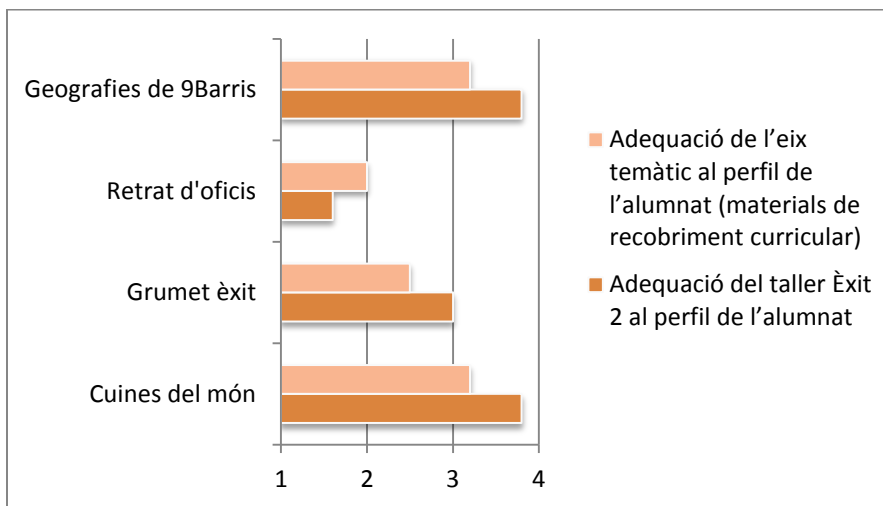
Adequació del perfil de l'ALUMNAT a les estades formatives

Adequació del perfil de les estades

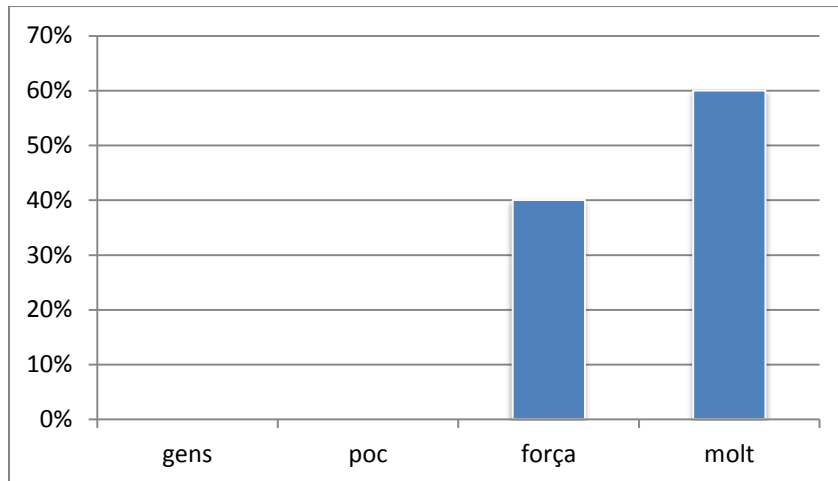

Adequació de l'àmbit curricular

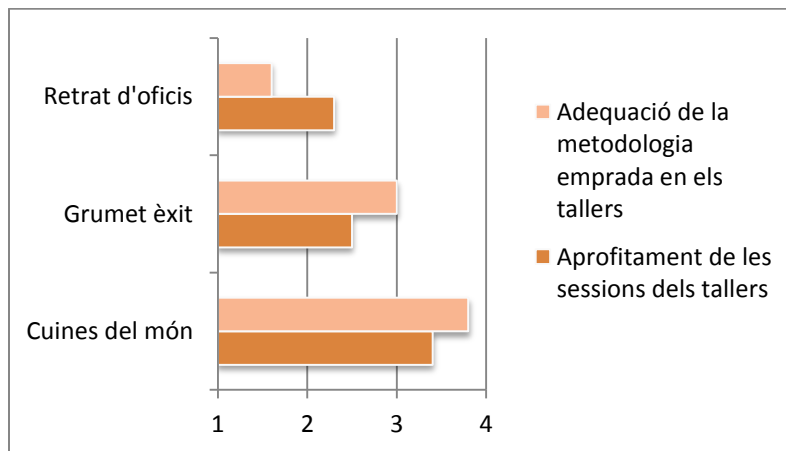

Qualitat tècnica

Grau de satisfacció pel suport i acompanyament rebut per part del Consorci, la Inspecció educativa i el Districte

Qualitat tècnica dels tallers Èxit2

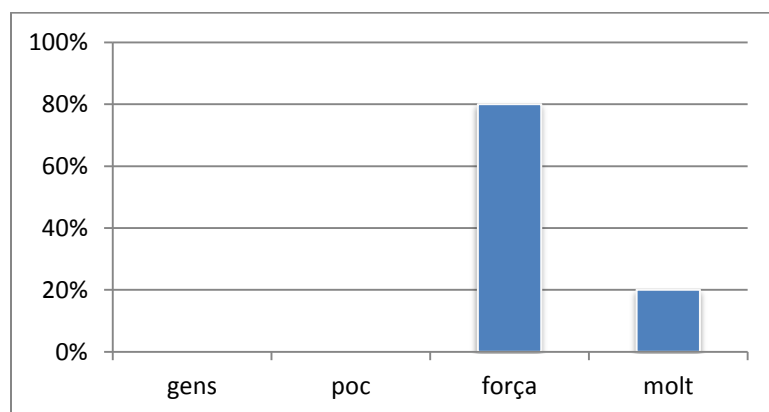
Avaluabilitat

L'avaluabilitat d'un programa es basa en l'explicitació d'Objectius clars i concrets per ser avaluables: és en base en aquests objectius que s'han dissenyat els diferents instruments de seguiment i avaluació del programa, descrits anteriorment.

Dimensió Adequació al context

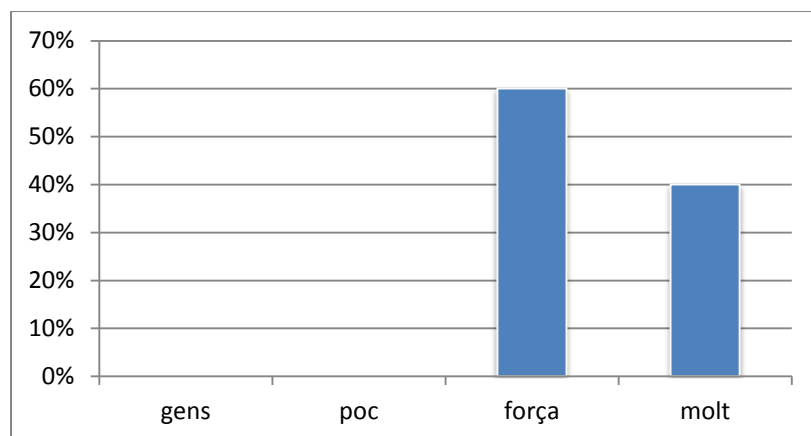
Resposta a necessitats o carències

La vinculació de l'alumne/a amb el seu itinerari formatiu

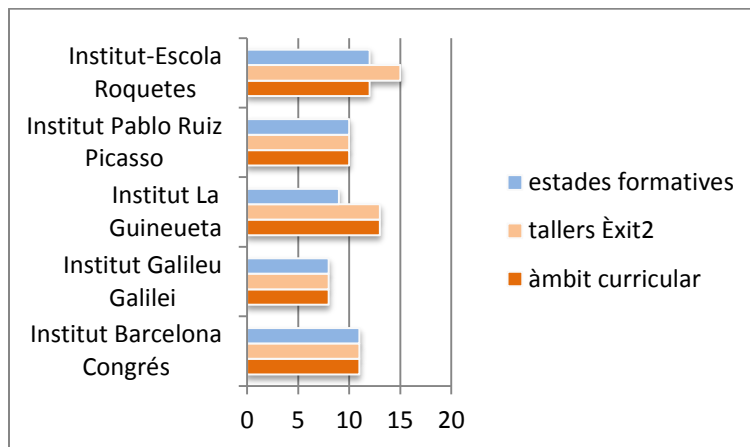
Priorització

En aquest programa, una adequada selecció de l'alumnat és essencial per a l'assoliment dels objectius i pel seu bon funcionament. Davant la pregunta de si el procés de SELECCIÓ de l'ALUMNAT del curs 13-14 ha estat l'adient, els centres han costestat:

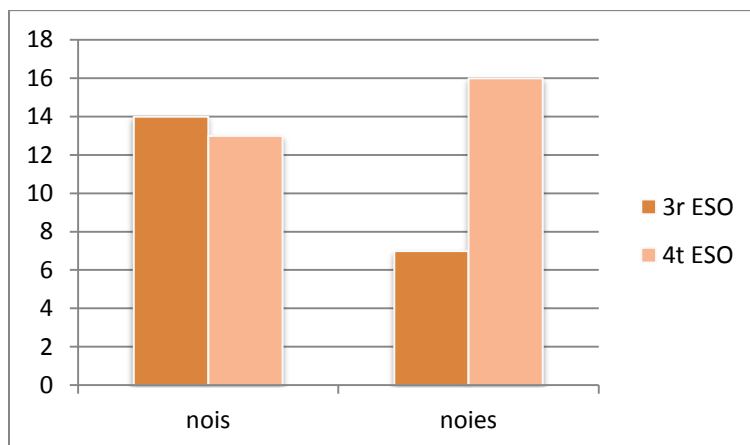

I han fet esment a la importància de no incloure al projecte alumnes amb trets conductuals.

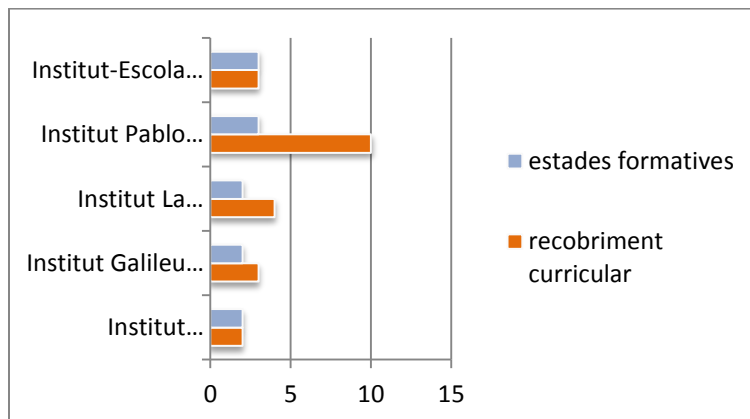
Nombre d'alumnes que han participat a DC

Curs de l'alumnat

Nombre de professorat que ha intervingut

Dimensió: Adequació a la situació de partida

Viabilitat

Durant el primer trimestre del curs 2012-13 es va fer un càlcul de les hores que els centres tenien per a atenció a la diversitat. Es va comparar el resultat d'aquest estudi amb les hores necessàries per dur a terme el projecte. Es va presentar als centres i els cinc centres seleccionats van acceptar la participació en el programa. Durant el curs 2013-14 els cinc instituts han desenvolupat el programa per la qual cosa la viabilitat d'aquest ha estat del 100%.

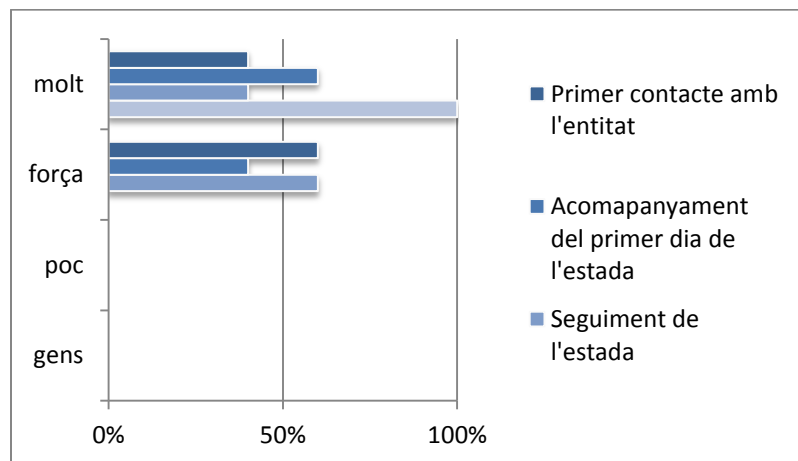
En l'Àmbit pràctic es fa explícit la importància de la implicació com a mínim de 2 professors/es, un d'ells de l'equip directiu. El suport del Grup de treball o d'un espai de coordinació és important per compartir criteris, intercanviar experiències organitzatives i metodològiques, aspectes d'orientació i tutoria, etc.

En relació a les estades formatives cal incidir en el gran nombre d'empreses i entitats que s'han compromès amb el projecte (16 empreses, amb 43 llocs d'estada) , el que han proporcionat un ventall ampli de perfils professionals (15 perfils diferents)

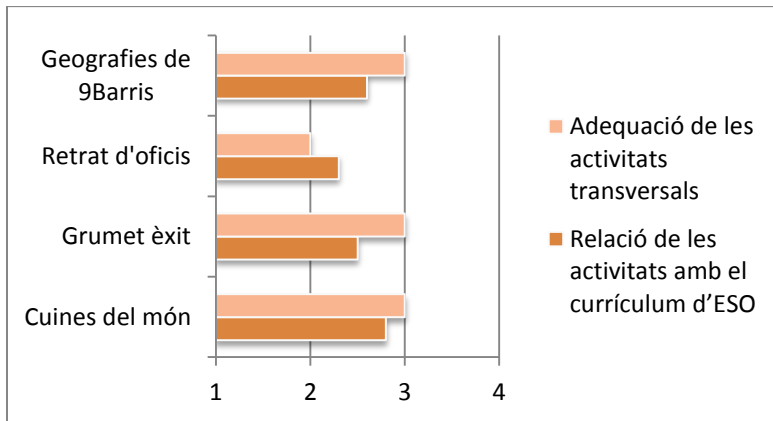
Dimensió: Execució

Activitats

Grau satisfacció fases estada formativa

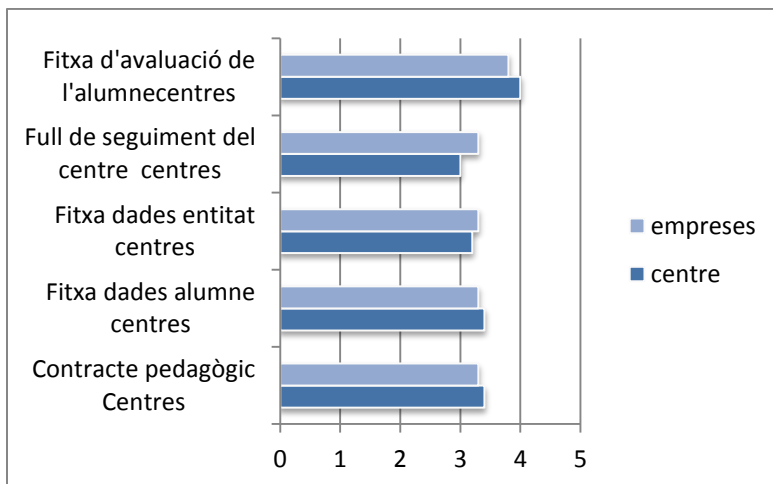

Grau satisfacció activitats Àmbit curricular relacionades amb els tallers Èxit2

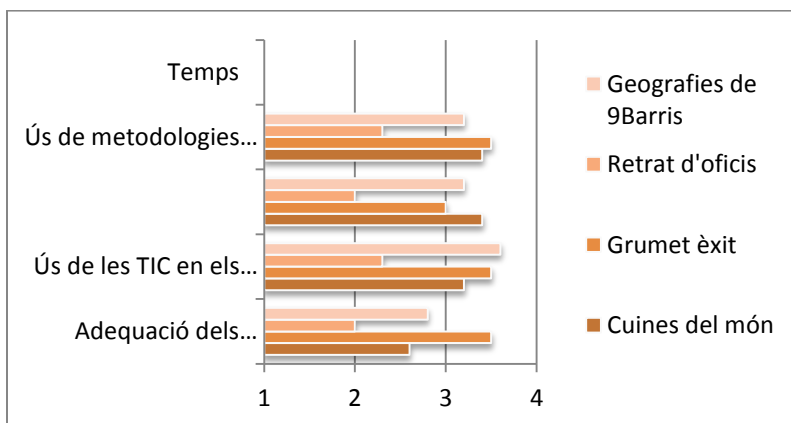

Seqüències

Grau de satisfacció d'instruments de les estades formatives per part dels centres i de les empreses

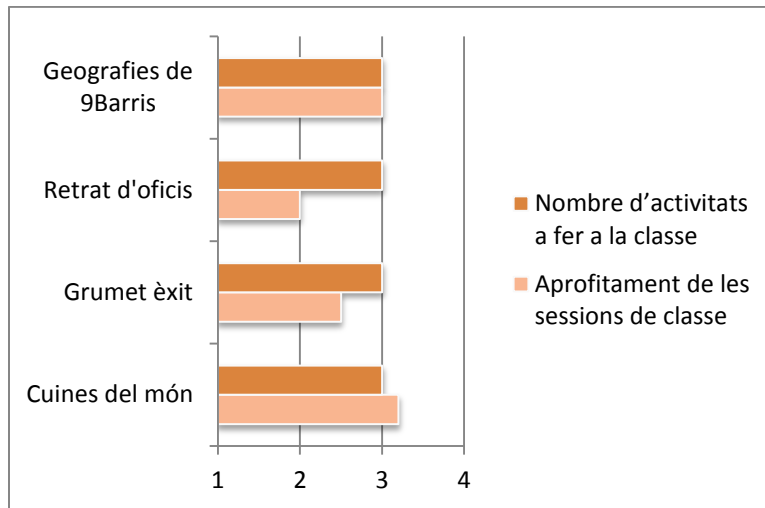

Valoració àmbit curricular

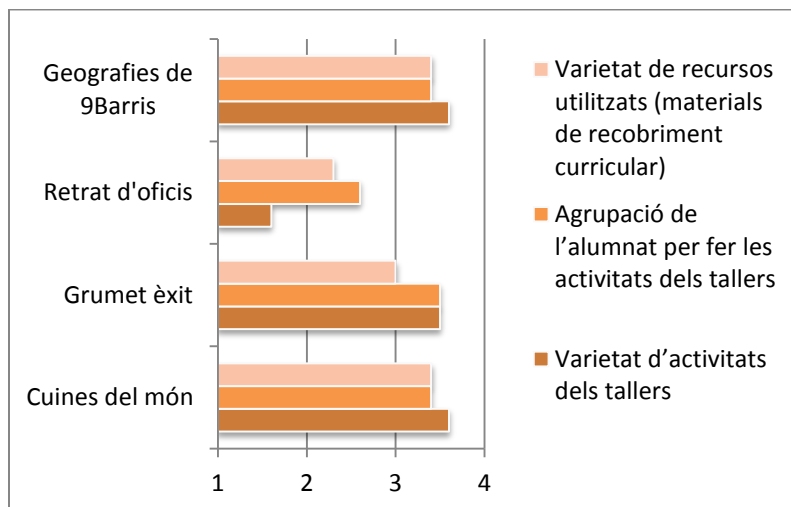
Temps

En relació a la durada i rotació trimestral de les estades formatives, a les reunions de coordinació s'ha fet esment de la situació dels alumnes

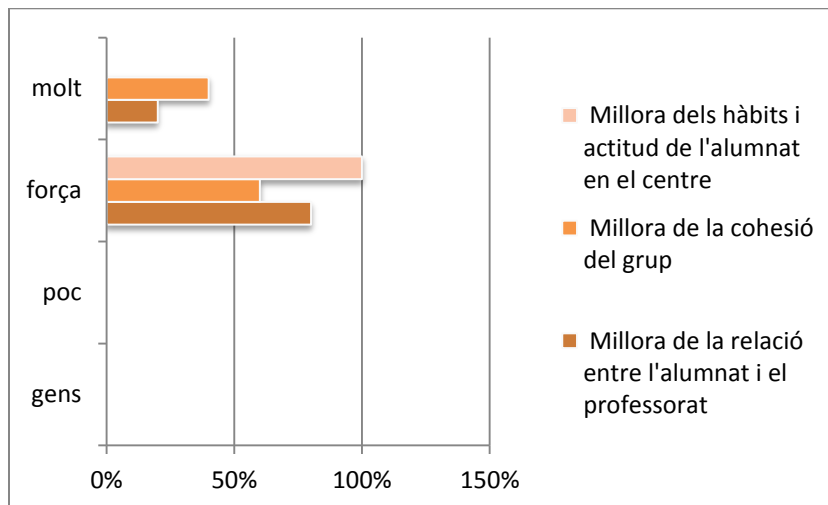
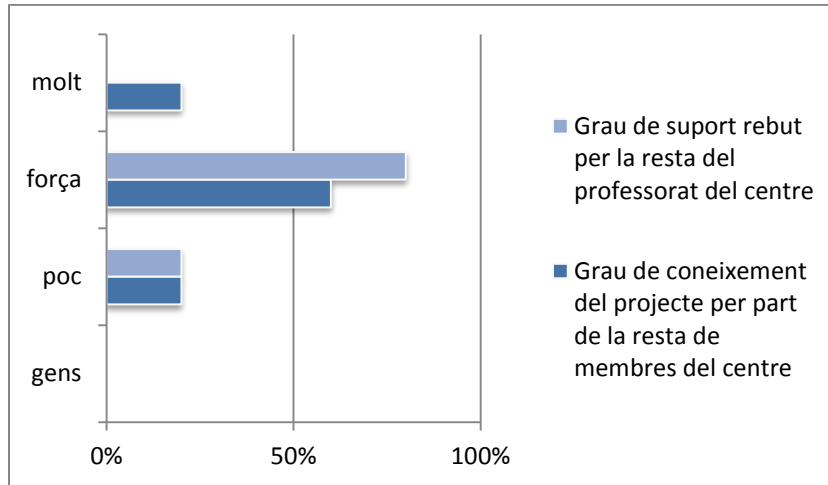
Flexibilitat

Criteris de designació de places en funció de desiderata
 Possibilitat de diversos perfils professionals
 Mecanismes de canvis d'estades

Dimensió: Marc

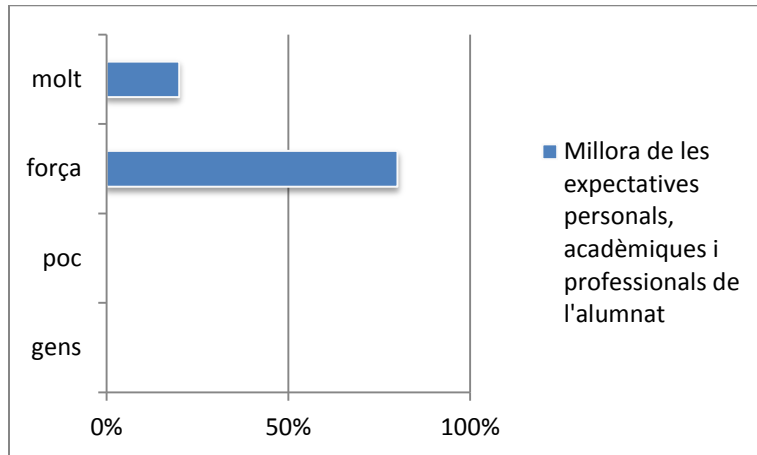
Clima

Coherència

Dins el disseny del programa, s'incideix específicament en què els centres estableixin espai de coordinació entre ambdós àmbits. La seva inclusió en el PAD i establir uns criteris clars de selecció de l'alumnat a la CAD són els altres dos requisits que vetllen per la coherència de tot el programa.

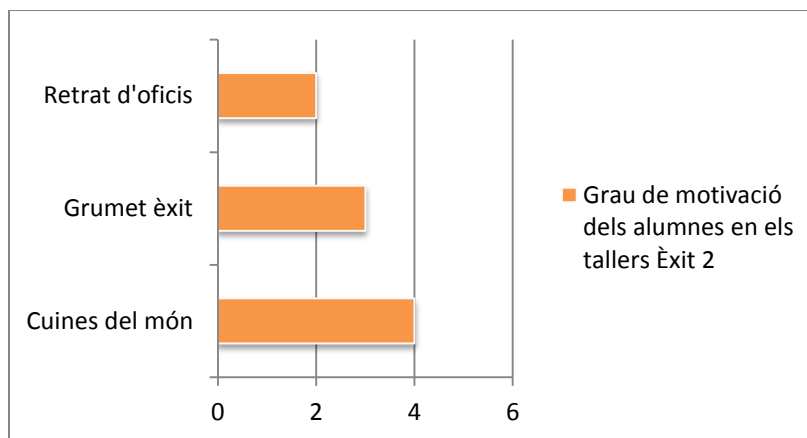
En aquesta línia, les dades demostren que el projecte promou la millora de les expectatives, tant acadèmiques com professionals, de l'alumnat.

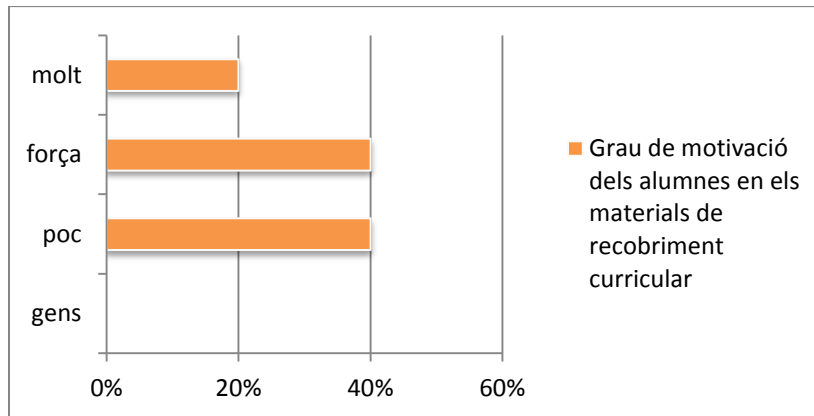

Dimensió: Mesures i assoliments

Constatació

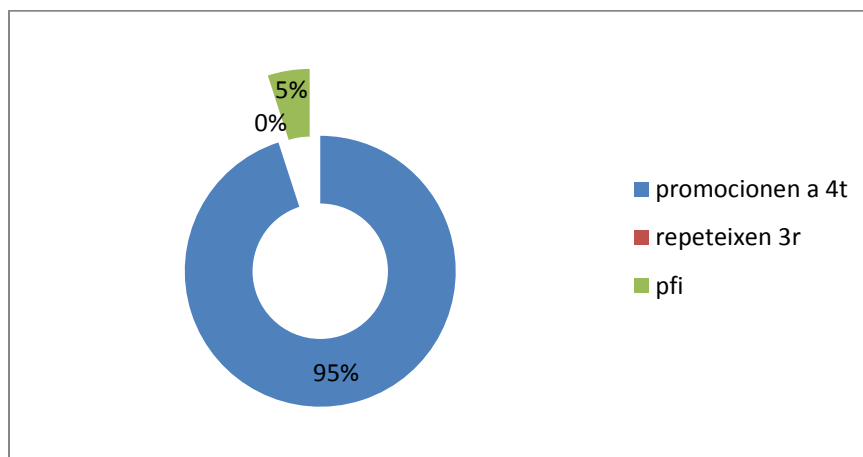
L'alumnat que acaba formant part del programa de diversificació curricular té com característica comuna la seva desafecció per allò curricular, un ritme lent d'aprenentatge, i un cert absentisme. El fet d'haver introduït el treball per projectes, partint d'eixos d'interès per part de l'alumnat (a través dels tallers d'Èxit2) ha incrementat considerablement el seu grau de motivació davant a l'aula.

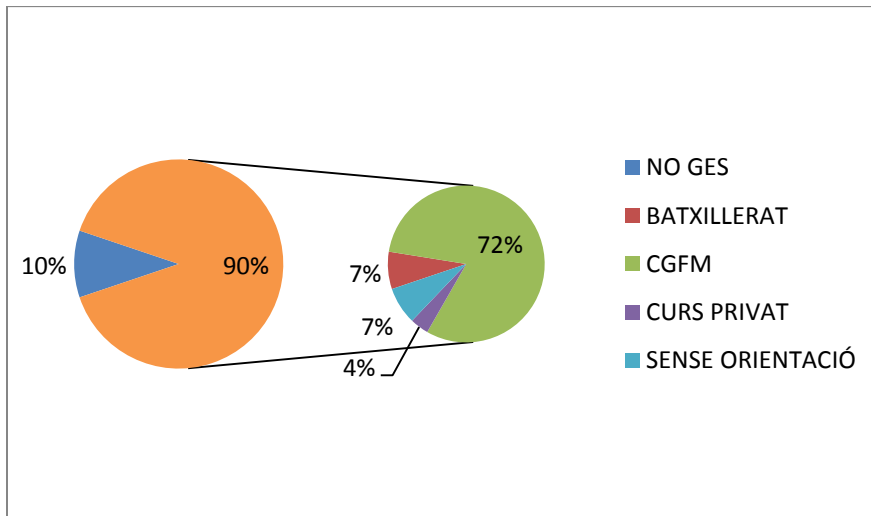

Contrast

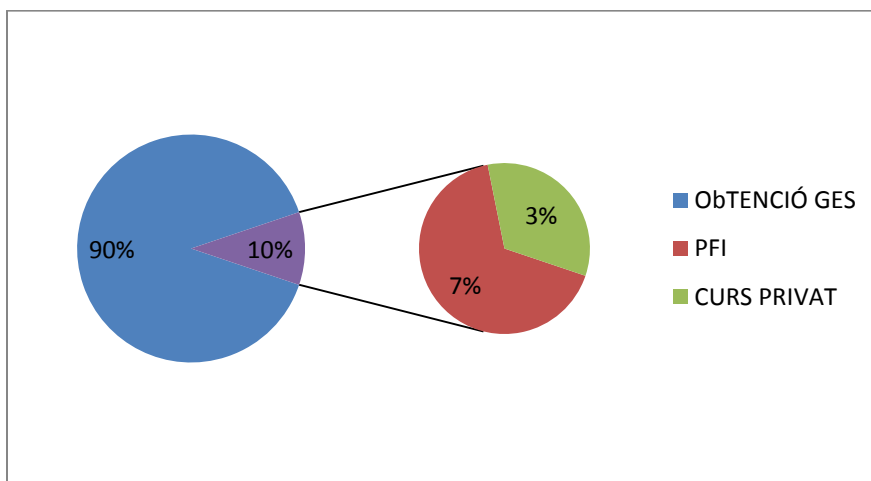
Resultats alumnes de 3r ESO del programa de diversificació curricular: dels 21 alumnes, 20 han promocionat a 4t d'ESO i 1 continuarà el seu itinerari formatiu en un PFI.

En relació a l'alumnat de 4t d'ESO, 26 alumnes han assolit el GESO, el que suposa un 90%: el seguiment realitzat pel Pla Joves de Nou Barris ens indica que 21 continuen el seu itinerari formatiu fent un CFGM.

En relació als 3 alumnes que no han assolit el GESO, tots continuen amb el seu itinerari:

Decisions

A la reunió de tancament de curs del programa de diversificació curricular de Nou Barris, que es va realitzar el 8 de juliol del 2014, on van participar les direccions dels 5 centres educatius, els tutors i tutores dels grups i la inspecció educativa dels respectius instituts, es va acordar continuar amb el programa doncs es constata l'èxit educatiu de l'alumnat que ha participat: adquisició de competències bàsiques, augment de la seva vinculació amb l'institut, millora de les expectatives, descoberta d'entorns professionals, increment de la motivació per la seva continuïtat formativa, etc.

Aquells centres que han realitzat la diversificació curricular amb alumnes de 3r valoraran a nivell de la direcció i de la CAD com continuar atenent de forma adaptada en aquests alumnes, ja que són reticents a incloure'ls dins un grup de 4t ordinari.

Els centres on s'ha dissenyat el programa per acollir alumant de 3r i 4t, es plantejaran cara el curs vinent quins projectes curriculars realitzen i com acompanyar la realització de la desiderata de les estades formatives perquè no es repeteixi.

Incorporació de millores

A la mateixa reunió del dia 8 de juliol es proposen les següents millores:

- Fer partícips als diferents centres en el procés d'assignació de les estades formatives, creant una Comissió d'assignació de places que estigui constituïda per la Inspecció educativa, la direcció de centres i un dels tutors/es de les estades formatives de cada centres. Això comporta dissenyar un nou instrument que serveixi de punt de partida per a la Comissió esmentada.
- Revisar els convenis i acords de col·laboració perquè els processos es puguin de forma més àgil, sobretot pel que fa a les autoritzacions per part de les famílies.
- Augmentar els llocs d'estada, per poder oferir una varietat major de perfils (relacionats a la mecànica, estètica, rebosteria)
- En aquells centres on hi ha hagut menor número de professorat implicat, trobar fórmules organitzatives per augmentar-lo.
- Buscar maneres per donar a conèixer el projecte a la resta de l'equip docent i a l'alumnat.
- Els centres que tenen alumnes de 3r i 4t d'ESO, dissenyar nous projectes curriculars, amb el suport del grup de treball d'àmbit curricular.

Pla de seguiment

El curs 2014-2015 el seguiment del programa de diversificació curricular es farà a través del dos grups de treball ja establerts.

Pel que fa a l'alumnat de 4t que ha participat en aquest projecte i inicia nous itineraris formatius, el Pla Jove de Nou Barris s'encarregarà del seu seguiment.